

Riktlinjer för samverkan i familjecentraler i Linköpings kommun

Revidering av tidigare riktlinjer fastställda i juni 2010

Bakgrund

Samhällets stöd till barnfamiljer behöver kontinuerligt utvecklas och förstärkas, dels för att finna generella insatser, dels för riktade insatser för särskilda grupper eller behov. En stark och god kontakt mellan barn och föräldrar är en grund för att barn ska må bra och utvecklas positivt. Ett förebyggande arbete för barn måste därför också vända sig till föräldrarna.

Under flera år har samarbetet mellan mödra- och barnhälsovård, socialtjänsten och den öppna förskolan utvecklats. Samarbetet har lett till att ett flertal familjecentraler har etablerats i olika stadsdelar i Linköpings kommun.

Mot bakgrund av att de ingående verksamheterna har olika huvudmän, men också olika organisatorisk tillhörighet i kommunen, så behövs ett gemensamt dokument med riktlinjer. Dokumentet skall beskriva de samverkande verksamheternas grundläggande uppdrag, samt klargöra ambitionerna med en samverkan.

Vad är en familjecentral?

Familjecentralen är en mötesplats för alla barnfamiljer med barn 0-5 år. Där finns möjlighet att få rådgivning och stöd och att skapa sociala kontaktnät. Basen i en familjecentral är öppen förskola, barnhälsovård och socialtjänstens rådgivande/stödande verksamheter. Dessa verksamheter utgör grunden i familjecentralen, men andra verksamheter och funktioner såsom Kvinnohälsan, processtödjare och brobyggare kan också ingå.

Några av de viktigaste effekterna av samverkan inom familjecentralsarbetet är att:

- Familjerna har möjlighet att möta flera olika yrkeskompetenser vilket ökar tillgängligheten och ger förutsättningar för ett samlat stöd i ett tidigt skede.
- En ökad kunskap om varandras uppdrag ger en förbättrad samordning av insatser till familjer.
- De olika verksamheternas uppdrag utvecklas och renodlas, vilket ger ett effektivare användande av personalens yrkeskompetenser.

Syftet med en familjecentral

- Att bedriva förebyggande och hälsofrämjande verksamhet för barn och föräldrar utifrån familjens egna resurser.

- Att genom tidiga insatser erbjuda ett lättillgängligt stöd utifrån familjens behov.
- Att stärka det sociala nätverket och främja gemenskap.
- Att erbjuda stöd till föräldrar och stärka dem i deras föräldraskap.
- Att i en pedagogisk miljö erbjuda barn och föräldrar aktiviteter och material som stimulerar barns språkliga, känslomässiga och motoriska utveckling och som ökar och stärker deras sociala förmåga.
- Att skapa förutsättningar för en ökad integration.
- Att genom samverkan nyttja Linköpings kommuns och Region Östergötlands resurser utifrån ett helhetsperspektiv på barn och föräldrar.

Familjecentralen ska också vara ett kunskaps- och informationscentrum. Detta kan uppnås genom t.ex. föräldragrupper, enskilda samtal och andra riktade insatser efter behov. Verksamheten ska utformas efter både besökarnas behov och upptagningsområdets karaktär. Besökarnas olikheter när det gäller erfarenhet, social och kulturell bakgrund samt övriga levnadsvillkor är en tillgång som ska tas tillvara i verksamheten.

Verksamheter som utgör basen i familjecentralen

Barnhälsovården (BVC)

BVC ska främja barnets hälsa, trygghet och utveckling genom att upptäcka och förebygga fysisk och psykisk ohälsa, bedriva hälsouppllysning och skadeförebyggande verksamhet samt stödja föräldrar i ett aktivt föräldraskap. Målet är att bidra till en jämlik och rättvis barnhälsovård av god kvalitet. I uppdraget ingår att:

- Erbjuda universella insatser med hälsoövervakning av alla barn.
- Erbjuda riktade förstärkta insatser till grupper av barn och föräldrar med ytterligare behov.
- Erbjuda individuellt utformad hjälp till barn som löper högre risk att drabbas av ohälsa eller som redan indikerar att hälsan är nedsatt.
- Uppmärksamma förhållanden i barnets och familjens närmiljö.
- Erbjuda föräldrautbildning till alla nyblivna föräldrar.
- Aktivt erbjuda barn i åldrarna 0-6 år anslutning till barnhälsovårdens program, tills barnet överlämnas till skolhälsovården.
- Individuellt hälsoövervaka alla anslutna barn enligt ”Rikshandbok för Barnhälsovård”.
- Erbjuda vaccinationer i enlighet med ”Folkhälsomyndigheten aktuella barnvaccinationsprogram och föreskrifter om vaccination av barn.
- Om möjlighet finns ska barnhälsovården samverka i familjecentral.

Öppen förskola

Öppen förskola vänder sig till barn som inte är inskrivna i förskola och deras föräldrar eller annan vuxen som följer med barnet. Den kan också vara ett komplement till förskola och pedagogisk omsorg.

Öppna förskolans uppgift är att erbjuda barn en god pedagogisk gruppverksamhet i nära samarbete med de vuxna besökarna. Samtidigt får de vuxna möjlighet till kontakt och gemenskap. Besökarna är inte inskrivna utan avgör själva när och hur ofta de vill delta.

Den öppna förskolan ska vara rolig och stimulerande för barnen och ta till vara deras nyfikenhet och lust att lära. Lek och skapande ska ges stort utrymme. Verksamheten ska utformas både efter barnens och de vuxna besökarnas behov.

Öppen förskola styrs av skollagen (främst kapitel 25). Där sägs att barngrupperna ska ha en lämplig sammansättning och storlek, att lokalerna ska vara ändamålsenliga, att det ska finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnens behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses och att verksamheten ska utgå från varje barns behov.

I Linköpings kommun finns ett verksamhetsuppdrag avseende öppna förskolans arbete.

Socialtjänstens rådgivande och stödjande verksamheter

Socialtjänsten i Linköping består av en myndighetsdel, Socialförvaltningen, och en utförarorganisation som innefattar både en kommunal del, Råd och Stöd, samt flera privata utförare. Socialtjänstens utförare på familjecentralerna kallas områdesarbetare och är organiserade inom Råd och Stöd.

Områdesarbetarnas uppdrag på familjecentralen är att fungera dels som en mottagningsfunktion för familjer i området men även utifrån den enskildes behov, kunna erbjuda råd och stöd i sociala frågor samt kortare samtalsbehandling. Områdesarbetaren ska ha god kännedom om övriga insatser som finns att tillgå inom socialtjänsten och kunna informera och förmedla kontakt både med socialförvaltningen och till samtliga öppenvårdsinsatser inom kommunen. Områdesarbetaren ska även kunna ge information och vägledning till vårdgrannar, särskilt prioriterat är förskole- och skolpersonal. Stödjande och rådgivande insatser ska vara lättillgängliga för familjecentralens besökare och kunna erhållas utan föregående biståndsbeslut.

Övriga samverkande verksamheter

Kvinnohälsan

Mödrahälsovårdens övergripande mål är en god reproduktiv och sexuell hälsa för hela befolkningen.

Under graviditeten erbjuds alla förstagångsföräldrar att delta i föräldrautbildning, vars mål är att förbereda inför förlossning och föräldraskap. Olika former av föräldragrupper ordnas ex. Föräldraskap och relationer, unga föräldrar, föräldrastöd för icke svensktalande och blivande tvillingföräldrar.

Kvinnokliniken erbjuder även storföreläsningar ” Att föda” och ”Ett barn är fött”.

Processtödjare

Processtödjaren är en länk mellan familjecentralen och förskolan och har förskolechefen som närmaste chef. Processtödjaren ansvarar för en första kartläggning gällande barnets språk. I samråd med aktuell förskolechef ska processtödjaren bedöma behov och omfattning av inskolningsstöd för barnen.

Processtödjaren har ett särskilt uppdrag att utveckla och ge stöd till förskolor där det är få barn i ett specifikt språk.

Brobyggare

En kommunal brobyggarfunktion fungerar som en lots, både för personen/familjen som är i behov av insats/stöd/behandling/rådgivning/ utbildning, men även för personal som arbetar för att nå förändring eller resultat. Brobyggarens roll handlar om ett tvåvägs lärande.

Samverkan inom familjecentralen

Samverkan mellan de olika uppdragen är en förutsättning för en fungerande familjecentral.

Den främsta vinsten med samverkan mellan flera yrkeskategorier kring barn och barnfamiljer är att den ökar förmågan att upptäcka och tillgodose behov bland barnfamiljer. Samverkan innebär också att man får bättre förutsättningar att skraddarsy lösningar för den enskilda familjen. Informationsöverföring mellan de samverkande parterna sker efter samtycke från den enskilde/familjen.

Lokaler

Samverkan underlättas om verksamheterna är belägna på en gemensam plats. En samlokalisering kan göras för såväl delar av eller utifrån verksamheternas totala lokalbehov. En familjecentral kan verka även utan gemensamma lokaler. Ambitionen är att familjecentralens verksamheter disponerar gemensamma lokaler.

Ledning och organisation

Familjecentralens verksamhet är gemensam, där de båda huvudmännen liksom kommunens respektive nämnder är delaktiga och aktiva i utvecklingen av familjecentralen.

Personal

Organisatoriskt tillhör den personal som samverkar i familjecentralen sina respektive ursprungliga organisationer och anställningsmyndigheter.

Ledningsorganisation

För ledning och utveckling av verksamheten finns en ledningsgrupp med ansvariga tjänstemän/chefer för respektive ingående verksamhet, såsom chef för vårdcentralen, förskolechef och gruppleddare för Råd och Stöd.

Tjänstemän på omsorgskontor, utbildningskontor och närsjukvården ansvarar för att lyfta övergripande frågor till SAMPLAN och Strategisk styrgrupp, som är samverkansgrupper mellan centrala länsdelens kommuner och Region Östergötland.

Uppföljning

För att säkra en god kvalitet ska kontinuerlig uppföljning ske utifrån uppdraget. Respektive organisation ansvarar för en årlig uppföljning och statistik. En gemensam verksamhetsplan ska upprättas på varje familjecentral.